

Miroslava TOPIĆ

## KERAMIKA IZ AUGUSTEUMA NARONE

### THE POTTERY OF THE AUGUSTEUM AT NARONA

UDK: 904: 738] (497.5 Vid) "01/02"  
Izvorni znanstveni članak  
Primljeno: 8. 12. 2003.  
Odobreno: 30. 11. 2004.

Miroslava Topić  
HR, 21000 SPLIT  
Arheološki muzej  
Zrinsko-Frankopanska 25

*U ovome radu su prezentirani signifikantni primjerci nalaza keramike pronađeni na prostoru temenosa Augusteuma, koji predstavljaju eksponate izložbe Augusteum-Narona. Zastupljeni su različitim tipovima finoga stolnoga posuda, posuda za svakodnevnu uporabu, svjetiljkama, amforom, poklopcima amfora, terakotom i jednom kultnom posudom. Kronološki okvir obuhvaća razdoblje od kraja 1. st. pr. Kr. do kraja 3. st., dakle, vrijeme carskog kulta u Augusteumu.*

Tijekom arheoloških istraživanja na prostoru Augusteuma je među brojnim sitnim nalazima pronađeno i nekoliko tisuća krhotina keramike. Keramički nalazi potječu s prostora temenosa, cele i predvorja hrama. Registrirano je ukupno oko 4000 ulomaka, od kojih je nakon selekcije izdvojeno 1818 uglavnom djelomice sačuvanih posuda, a većina nalaza determinirana je tipološki i kronološki. Nalazi iz cele i predvorja (kataloški obrađeni u radu J. Mardešić *Groblje - arheološki kontekst i nalazi keramike*) najvećim dijelom pripadaju razdoblju nakon uništenja hrama, kada je na tome prostoru nastalo kasnoantičko ukopište koje se protezalo i izvan Augusteuma. Na temelju nalaza keramike, među kojima su i amfore korištene za grobnu konstrukciju, njegovo se trajanje prati od 6. - 7. st.

Osobitu zanimljivost predstavljaju količina i tipološka raznovrsnost keramičkih posuda pronađenih na prostoru temenosa. Iz mase od ukupno 3125 ulomaka pronađenih na tom području istraživanja, izdvojeno je 1518 različitih keramičkih predmeta. S obzirom na njihovu namjenu razvrstani su u grupe, u okviru kojih je obavljena podjela na tipove i inačice. Najbrojniji su nalazi iz zapadnoga dijela temenosa i to iz sloja crne, mjestimice gorene zemlje, na dubini oko 50 cm od dna zaobljene podnice. Ulomci keramike svih tipova bili su pomiješani sa ulomcima staklenih posuda, prozorskoga stakla, metalnim predmetima, kamenom, tegulama i životinjskim kostima. Uočeno je da se

međusobno spajaju ulomci iz svih dubina, kao i oni iz sjevernoga i južnoga kraka temenosa. Koncentracija ulomaka pronađenih u zapadnome dijelu, koji je na višoj razini u odnosu na sjeverni i južni, ukazuje na to da je keramika primarno dospjela u zapadni prostor i potom se zbog same konfiguracije temenosa, a vjerojatno i zbog djelovanja oborina jednim dijelom našla i u njegovim bočnim stranama. Primijećeno je da se manji dio ulomaka koji potječe iz južnoga dijela temenosa spaja sa materijalom pronađenim na istočnoj strani izvan toga prostora. To je lako objasniti kao posljedicu recentne građevne aktivnosti lokalnoga stanovništva pri kojoj je očito dio materijala bio prekopan i izbačen, a od koje je ostao vidljiv trag maltera na keramici pronađenoj u tom dijelu temenosa.

Izuzev ulomaka helenističkih skifosa datiranih u prvu pol. 3. st. pr. Kr., koji ukazuju na raniju aktivnost na ovome prostoru, pronađena keramika iz temenosa uglavnom se može datirati u razdoblje od početka 1. do 3. st. Rijetki nalazi poput svjetiljaka (kat. 44 i 64), te neki primjerci amfora mogu se datirati i nešto ranije, krajem 1. st. pr. Kr. Iz Augustova vremena potječe manji broj keramičkih predmeta koji su, osim spomenutih svjetiljaka i amfora, prezentirani reljefno ukrašenom kupom (kat. 1). Najveći se broj nalaza datira u vrijeme od Tiberija do polovine, odnosno kraja 2. st. Iz toga razdoblja potječu fina italska sigilata (kat. 2-8), keramika tankih stijenki (kat. 9-17), većina svjetiljaka (kat. 45-61), zdjele i tanjuri koji predstavljaju istočnu sigilatu (kat. 18-23), te sjevernoafrička crveno glačana keramika (kat. 24, 38). Zastupljeno je i italsko kuhinjsko posuđe u formi tarionika i lonaca (kat. 28, 29). Primjerci datirani u 3. st. uglavnom pripadaju proizvodima stolnoga i kuhinjskoga posuđa sjevernoafričkih radionica (kat. 25, 39, 40), egejskom kuhinjskom posuđu (kat. 33-37), te korintskim svjetiljkama (kat. 62, 63). Provincijalni proizvodi zastupljeni kuhinjskim loncima, zdjelama i vrčevima predstavljaju forme dugoga trajanja i datirani su s obzirom na kontekst nalaza u razdoblje od 1. - 3. st. (kat. 26, 27).

Importirana ranocarska keramika analogna je posudama kakve su posredstvom trgovine iz matičnih radionica dospijevale na područja gotovo svih provincija. Najbliže tipološke i kronološke paralele keramici iz Augusteuma predstavljaju objavljeni nalazi sa lokaliteta na području Histrije,<sup>1</sup> antičke Liburnije,<sup>2</sup> Salone,<sup>3</sup> salonitanskog agera,<sup>4</sup> vojnih logora Burnum<sup>5</sup> i

---

<sup>1</sup> BOLŠEC 1979; BRADARA 2000; LORON 2001; MATIJAŠIĆ 1991; STARAC 1993; id. 1995

<sup>2</sup> BRUSIĆ 1968; id. 1989; id. 1990; id. 1993; id. 2000; DAUTOVA RUŠEVLJAN 1970; id. 1973; GLUŠČEVIĆ 1990; MAKJANIĆ 1981; id. 1985

<sup>3</sup> BONAČIĆ MANDINIĆ 2000; MARDEŠIĆ 2000; id. 2002

<sup>4</sup> DVORŽAK-SCHRUNK 1989; TOPIĆ 1999a

<sup>5</sup> ZABEHLICKY-SCHEFFENEGGER 1979

Tilurijum,<sup>6</sup> kao i oni iz same Narone<sup>7</sup> i njezinoga zaleđa.<sup>8</sup> Bogatstvo i raznolikost ostataka toga oblika materijalne kulture na ovim prostorima, upućuju na činjenicu da istočna obala Jadrana nije bila tek marginalno područje, već važna odrednica u okviru jedinstvenoga gospodarstva Rimskoga Carstva. Narona je u tim tijekovima bila osobito važan punkt gdje se trgovalo i keramičkim proizvodima, koji su jedna od sastavnica svakodnevnoga života, a u isto vrijeme pokazatelj potreba i ukusa stanovništva.

Pri pokušaju objašnjenja razloga zbog kojega je ta količina keramike dospjela na prostor temenosa, treba uzeti u obzir i činjenicu da zapravo cjelokupni nalazi sa toga područja predstavljaju heterogenu grupu predmeta u kojoj neki primjerci keramike, poput brojnih svjetiljaka (183 primjerka), te terakota (kat. 65) mogu biti votivnoga karaktera, a ulomci arkadnoga kratera s apliciranim zmijama i ženskom tragičnom maskom nesumnjivo predstavljaju ostatke kultne posude (kat. 66). Uz keramiku tu su još i stakleni, koštani, ali i metalni nalazi, među kojima je i okov fine izradbe. Čini se da je taj materijal bio zajedno pohranjen, i to kroz duže razdoblje koje zapravo odgovara vremenu kada je sakralni hramski prostor bio u funkciji. Sve navedeno upućuje na razmišljanje o mogućnosti postojanja votivnoga depoa u okviru svetoga prostora hrama gdje su čuvani predmeti koji su predstavljali zavjetne darove ili su, pak, bili korišteni pri kultu. Zavjetni darovi su inače mogli biti odlagani u votivnim depozitima u okviru sakralnoga područja i izvan samoga hrama. To dobro ilustrira primjer ograđenoga prostora koji se nalazi nasuprot malomu svetištu u zapadnome kutu atenske Agore.<sup>9</sup> Tu je unutar ograde oko svetoga kamena živca pronađeno nekoliko stotina keramičkih predmeta među kojima su lekitosi, svjetiljke i različite posude za piće. U Burnumu, koji je prostorno i vremenski bliži naronitanskom Augusteumu, održavani su u svetištu na kapitoliju obredi u svezi sa carskim kultom. Pretpostavlja se da je jedna od edikula u kojima su izvođene kultne radnje, služila i za čuvanje kultnoga pribora, znakova, te ostale opreme.<sup>10</sup>

Bez obzira na namjenu predmeta pronađenih u temenosu naronitanskoga Augusteuma, postavlja se pitanje prostora u kojemu su se oni izvorno nalazili. Očito je da ne potječu, barem što se keramike tiče, sa nekoga udaljenijega područja, odakle su u prostor temenosa dospjeli djelovanjem erozije. To osobito sugeriraju količina keramičkih ulomaka i karakter lomova sa oštrim, jasnim i neizlizanim rubovima. Moguće je pretpostaviti da prostor zapadnoga temenosa nije bio samo

---

<sup>6</sup> ŠIMIC-KANAET 2003

<sup>7</sup> MARDEŠIĆ 1998; MARDEŠIĆ, ŠALOV 2002

<sup>8</sup> ČREMOŠNIK 1952; id. 1962

<sup>9</sup> LESLIE SHEAR, JR 1973: p. 360; fig. 1, 2; pl. 65, 66

<sup>10</sup> MEDINI 1989: p. 270-271

u funkciji odvoda oborinskih voda, već da je možda poslužio i kao odlagalište. Ili, da se možda na terasi iznad zapadnoga ogradnoga zida hrama nalazila neka prostorija iz koje su predmeti dospjeli u temenos nakon negiranja sakralne funkcije ovoga prostora. Za sada takvo viđenje ostaje u domeni pretpostavke, a možda će odgovor na to pitanje pružiti spoznaje nakon obradbe materijala sa cijeloga istraženog prostora i definiranja arhitektonskog sklopa u cjelini.

## KATALOG

\* crteže izradili:

Zoran Podrug – kat. 1-23, 30, 32, 47, 49, 51, 52, 54-61, 65, 66

Ivanka Vukšić – kat. 24-29, 31, 33-46, 48, 50, 53, 62-64

predmeti su nacrtani u mjerilu 1:2, osim kat. 35, 42, 43 (mjerilo 1:4) i kat. 41 (mjerilo 1:5)

\* fotografije: T. Seser

\* table složila M. Topić; kompjutorska obrada T. Ivančić  
brojevi na tablama odgovaraju kataloškim brojevima

Kratice

D. o. - promjer oboda

d. - dužina

p. r. - profil ramena

s. v. - sačuvana visina

š. - širina

v. - visina

Consp. - Conspectus

L - Loeschcke

ERA - Early Roman Amphora

ISB - istočna sigilata B

ISC - istočna sigilata C

ACGK - afrička crveno glačana keramika

KTS - keramika tankih stijenki

1. Inv. br. 1537

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 15,6 cm; v. 12,8 cm; rekonstruirana kupa; ukrasno polje s reljefnom dekoracijom na donjemu kalotastom dijelu obrubljeno nizom dvostrukih palmetica. Osnovni motiv je četverokraka zvijezda u kompoziciji s rozetama i palmetama; u međuprostorima veće i manje rozete. Između ukrasa sačuvana su slova AT. Keramika tvrde fature bez vidljivih primjesa; ružičastobež boje s oštećenim crvenosmeđim premazom.

\* sjevernoitalska reljefna sigilata; kupa Drag. 11; poč. 1. st.<sup>11</sup>

<sup>11</sup> ATLANTE II 1985: p. 187-188; BRUSIĆ 1989: p. 97-99, 102; n. 13, 38; kat. 44; id. 2000: p. 23, 27-28

## 2. Inv. br. 1538

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 13 cm; v. 5,8 cm; rekonstruirana zdjelica; obod s trokutastim izljevom gotovo vodoravno izvučen, dno završava istaknutom prstenastom nogom. Keramika tvrde fature, dobro pročišćena; ružičastobež boje s gustim, crvenosmeđim premazom.

\*vjerojatno sjevernoitalska sigilata; inačica Consp. 43/ Ritt. 12 i Drag. 35 A; druga pol. 1. st.<sup>12</sup>

## 3. Inv. br. 1539

(2. 7. 1999.; 14. 10. 1999.); temenos zapad, 20 cm od dna kanala; razina temelja;

D. o. 9,6 cm; v. 5,2 cm; rekonstruirana zdjelica zvonolika oblika; obod profiliran, ukrašen apliciranom pužolikom zavojnicom. Dno okruženo prstenastom nogom, s unutrašnje strane sačuvan dio u kojemu se uočava slovo A. Keramika tvrde fature, dobro pročišćena; narančastooker boje sa sjajnim i gustim narančastosmeđim premazom.

\*sjevernoitalska sigilata; Consp. 32/ Halt. 11/ Drag. 27; 10. - pol. 1. st.<sup>13</sup>

## 4. Inv. br. 1542

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 11,6 cm; v. 6,2 cm; rekonstruirana bikonična zdjelica; obod blago izvijen, prijelaz na gornji dio recipijenta naglašen rebrom; istaknuta prstenasta noga. Keramika nešto mekše fature, dobro pročišćena; okernarančaste boje s djelomice oštećenim narančastosmeđim premazom.

\*sjevernoitalska sigilata; Consp. 27/ Halt. 15/ Ritt. 9 B; 10. - 110. (vrhunac proizvodnje oko godine 40.)<sup>14</sup>

## 5. Inv. br. 1541

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 10,8 cm; v. 5,6 cm; rekonstruirana valjkasta zdjelica; obod izvučen i vodoravno zaravnjen; dno ravno sa zadebljanim rubom na vanjskoj strani. Na unutrašnjoj strani dna u plitko urezanoj kružnici pečat *in planta pedis* s plitkoreljefnom oznakom MARCIA (M i A u ligaturi). Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena; okernarančaste boje s gustim, sjajnim narančastosmeđim premazom.

\*sjevernoitalska sigilata; Consp. 29/ Ritt. 11/ Drag. 4; Tiberijevo vrijeme - kasni Flavijevci<sup>15</sup>

<sup>12</sup> ATLANTE II 1985: p. 204; tab. LXIII. 5; p. 207; tab. LXVI. 7; BJELAJAC 1990: p. 128; tab. 60. Curle 11; BRUKNER 1981: p. 38; CONSPECTUS 2002: p. 128; tab. 39, inačica 43. 2. 1

<sup>13</sup> ATLANTE II 1985: p. 198-199; tab. LIX. 10; CONSPECTUS 2002: p. 108; tab. 29; MIKL-CURK 1979: p. 343; fig. 2; PETRU 1969: tab. 4, 5

<sup>14</sup> ATLANTE II 1985: p. 200-201; tab. LXI. 10; CONSPECTUS 2002: p. 100; tab. 25; GLUŠČEVIĆ 1990: p. 136; n. 159-160; tab. XXI. 3; MAKJANIĆ 1985: p. 41; tab. I. 6, 9; MIKL-CURK 1979: p. 343; fig. 2

<sup>15</sup> ATLANTE II 1985: p. 203-204; tab. LXIII. 1; CONSPECTUS 2002: p. 104; MIKL-CURK 1979: p. 342-343; fig. 2; OXÉ, COMFORT, KENRICK 2000: p. 275; - 1118

## 6. Inv. br. 1543

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 11 cm; v. 5,8 cm; rekonstruirana polukružna zdjelica; aplicirane rozete u pojasu ispod oboda; dno okruženo izraženom prstenastom nogom, na unutrašnjoj strani plitko urezana kružnica s dijelom pečata (najvjerojatnije *in planta pedis*). Keramika srednje tvrde fakture, dobro pročišćena; okernarančaste boje s mjestimično oštećenim gustim, narančastosmeđim premazom.

\*italska sigilata; Consp. 34/ Atlante forma XXXVII/ Halt. 12/ Drag. 24; prototiberijevo razdoblje - prva četvrtina 2. st.<sup>16</sup>

## 7. Inv. br. 1544

(2. 11. 1998.); temenos zapad, između zida A7 i A3; sloj crne zemlje pomiješan s keramikom i staklom;

D. o. 7 cm; v. 3,6 cm; rekonstruirana polukružna zdjelica; u pojasu ispod oboda naizmjenično aplicirani spiralnonaočalasti motivi i rozete; noga prstenasta; na unutrašnjoj strani dna pečat L. GEL. *in planta pedis*. Keramika srednje tvrde fakture, dobro pročišćena; okernarančaste boje s gustim, sjajnim, narančastosmeđim premazom.

\*kasnoaretinska produkcija Geliusa u sjevernoitalskoj oficini; Consp. 34/ Halt. 12/ Drag. 24; prototiberijevo razdoblje - prva četvrtina 2. st.<sup>17</sup>

## 8. Inv. br. 1540

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 16,7 cm; v. 4,4 cm; rekonstruirani tanjur na visokoj nozi; na vanjskoj strani stijenke apliciran spiralnonaočalast ukras; na unutrašnjoj strani stepeničastoga prijelaza kotačićem izvedeni trokutasti urezi; na dnu kružno koncipiran radijalni ukras. Keramika srednje tvrde fakture, dobro pročišćena; okernarančaste boje s gustim i sjajnim narančastosmeđim premazom.

\*sjevernoitalska sigilata; Consp. 21. 7/ Halt. 3/ Drag. 15/17 B; 15. - kraj 1. st.<sup>18</sup>

## 9. Inv. br. 1546

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 10,4 cm; v. 5,4 cm; rekonstruirana bikonična zdjelica s plitkim ravnim dnom; stijenka glatka i neukrašena. Keramika srednje tvrde fakture, dobro pročišćena; sive boje s tamnosivim premazom na vanjskoj i unutrašnjoj strani.

\*sjevernoitalska KTS; Atlante tip 2/231; druga pol. 1. st.<sup>19</sup>

## 10. Inv. br. 1545

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever; kanal uz zid A4

D. o. 9,4 cm; v. 5 cm; djelomice sačuvana bikonična zdjelica s plitkim ravnim dnom; površina stijenke je glatka i neukrašena; keramika srednje tvrde fakture, dobro

<sup>16</sup> ATLANTE II 1985: p. 396; tab. CXXXI. 9,10; CONSPECTUS 2002: p. 112; tab. 31

<sup>17</sup> ATLANTE II 1985: p. 199; tab. LIX. 11; CONSPECTUS 2002: p. 112; tab. 31; ZABEHLICKY-SCHEFFENEGGER 1982: p. 105, 107-109; Ab. 10. 6

<sup>18</sup> ATLANTE II 1985: p. 202-203; tab. LXII. 13; CONSPECTUS 2002: p. 88; tab. 19; MAKJANIĆ 1985: p. 41, n. 10-11; tab. I. 12, 13; MIKL-CURK 1979: p. 340, 345

<sup>19</sup> ATLANTE II 1985: p. 284; tab. XCI. 11; PLESNIČAR 1977: p. 13-15; tab. I. 5

pročišćena; svijetlosive boje bez premaza.

\*sjevernoitalska KTS; tip Marabini XXXVI; Mayet XXXV; druga pol. 1. st.<sup>20</sup>

11. Inv. br. 1547

(16.-20. 6. 1996.); temenos sjever; kanal uz zid A4

D. o. 9 cm; v. 4,6 cm; rekonstruirana polukružna zdjelica; dno ravno; obod s vanjske strane profiliran. Na gornjem dijelu apliciran plastični ukras polukružnih ljuski u tri reda, na donjem nanesen sloj finoga pijeska. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena; okernarančaste boje s narančastosmeđim premazom metalnoga sjaja.

\*sjevernoitalska KTS; Atlante tip 2/408; Marabini XXXVI; Mayet XXXVII; prva pol. 1. st. (osobito u Tiberijevo vrijeme)<sup>21</sup>

12. Inv. br. 1548

(19. 6. 1996.); temenos sjever; kanal uz zid A4

D. o. 10 cm; v. 5,4 cm; rekonstruirana polukružna zdjelica; obod s vanjske strane blago zadebljan i profiliran. Na gornjem dijelu apliciran plastični ukras polukružnih ljuski u četiri reda, na donjem dijelu i s unutrašnje strane stijenke metličastim potezima nanesen sloj pijeska. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena; sive boje sa tamnosivim premazom metalnoga sjaja.

\*sjevernoitalska KTS; Marabini XXXVI; Mayet XXXVII; oko pol. 1. st.<sup>22</sup>

13. Inv. br. 1549

(16. 6. 1996.); temenos, sjever; kanal uz zid A4

D. o. 8,4 cm; v. 4,6 cm; rekonstruirana zdjelica s plitkim ravnim dnom; obod s vanjske strane profiliran; stijenka ukrašena mrežastim barbotin ornamentom. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena; okernarančaste boje s narančastosmeđim premazom metalnoga sjaja.

\*sjevernoitalska KTS; Hofheim tip 22; oko pol. 1. st.<sup>23</sup>

14. Inv. br. 1550

(4. 11. 1998.; 5. 11. 1998.); temenos zapad, sloj crne, gorene i smeđe zemlje; temenos, u visini prostorije s podnicom, 4 m na istok, sloj crnice;

D. o. 6,2 cm; v. 6 cm; rekonstruirana zdjelica s dvjema ručkama; donji dio konično oblikovan, gornji cilindričan s apliciranim grozdolikim motivom ispod lučno povijenih vrpce odijeljenih plastičnim buklima; istaknuto ravno dno. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena; sive boje s tamnosivim premazom.

\*sjevernoitalska KTS; druga pol. 1. st.<sup>24</sup>

<sup>20</sup> id.: p. 15; BRASSOUS 2001: p. 178, fig. 1. 1, 2; p. 179, n. 5, 6

<sup>21</sup> ATLANTE II 1985: p. 289; tab. XCII. 9; BRUSIĆ 2000: p. 26; DIMITROVA-MILČEVA 1992: p. 484, 494, Ab. 10; ZABEHLICKY-SCHEFFENEGGER 1979: p. 26; tab. 4. 16

<sup>22</sup> ATLANTE II 1985: p. 289; tab. XCII. 9 (za oblik); PLESNIČAR 1977: p. 16, 17; tab. 1. 21 (za oblik)

<sup>23</sup> DIMITROVA-MILČEVA 1992: p. 484-485, 495, Ab. 13; PLESNIČAR 1977: p. 17; VEGAS 1973: p. 81, 85; fig. 27.7

<sup>24</sup> ISTENIĆ 1999: p. 106; fig. 94/TWW 5 (83:7) (za oblik); MAIOLI 1972-1973: p. 107-124; PLESNIČAR 1977: p. 20, 23, n. 108; tab. 1, 73 (za oblik); tab. 1, 34 (za motiv); POTENTIA 2001: p. 67, fig. 15b (za motiv)

15. Inv. br. 1551

(16.-20. 6. 1996.); temenos sjever; kanal uz zid A4

D. o. 14 cm; v. 8,6 cm; rekonstruirana zdjelica s dvjema ručkama; donji dio gotovo konično oblikovan; na gornjemu cilindričnu dijelu apliciran plastični barbotin ornament kružno povijenih listova; prstenasto profilirano dno. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena; sive boje s tamnosivim premazom metalnoga sjaja.

\*sjevernoitalska KTS; kraj 1. - poč. 2. st.<sup>25</sup>

16. Inv. br. 1552

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever; kanal uz zid A4

D. o. 10,6 cm; v. 11,8 cm; rekonstruiran kruglasto ovalan pehar; dno ravno; vrat profiliran. S vanjske strane stijenke nanesen pijesak u kombinaciji s metličastim ornamentom. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena; narančaste boje s narančastosmeđim premazom metalnoga sjaja.

\*sjevernoitalska KTS; Atlante tip 1/364; druga pol. 1. st.<sup>26</sup>

17. Inv. br. 1553

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever; kanal uz zid A4

D. o. 7,4 cm; v. 8,6 cm; rekonstruirana kruglasto ovalna čaša; ravno dno, blago izvijen obod, vrat profiliran. Ukrašena je urezima izvedenim kotačićem i apliciranim stiliziranim biljnim motivom. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena, sive boje sa tamnosivim premazom.

\*sjevernoitalska KTS; Atlante tip 1/350; druga pol. 1. st.<sup>27</sup>

18. Inv. br. 1554

(19.-20. 10 1999.); temenos jug, kanal uz rub hrama;

D. o. 14,4 cm; v. 7 cm; rekonstruirana polukružna zdjelica s "visećim" obodom; izrazito prstenasta noga. Keramika mekše fature, dobro pročišćena s primjesama tinjca; narančaste boje, premaz nešto tamnije nijanse mjestimice sačuvan na objema stranama. \*ISC, Hayes L 19; druga pol. 1. - poč. 2. st.; podrijetlo - Çandarli, egejska obala<sup>28</sup>

19. Inv. br. 1555

(2. 11. 1998.); temenos zapad, sloj crne zemlje s keramikom i staklom uz rub hrama;

D. o. 19,2 cm; v. 4,4 cm; veći ulomak tanjura. Dno ravno, s unutrašnje strane plitki koncentrični žljebovi, u središtu pečatno otisnuta rozeta. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena s primjesama tinjca; boja narančasta s mjestimice sačuvanim premazom koji se lako otire.

\*ISB II, Hayes forma 60; 70. - 150. g.; podrijetlo - zapadna obala Male Azije<sup>29</sup>

<sup>25</sup> ISTENIČ 1999: p. 105-107; fig. 94/TWW 3 (80:3); MAIOLI 1972-1973: fig. 45; PLESNIČAR 1977: p. 21; tab. 2. 5, 7; POTENTIA 2001: p. 58, fig. 13a

<sup>26</sup> ATLANTE II 1985: p. 258; tab. LXXXII, 8; PLESNIČAR 1977: p. 21; tab. 2. 5, 7

<sup>27</sup> ATLANTE II 1985: p. 259; tab. LXXXII. 12; PLESNIČAR 1977: p. 21, 22

<sup>28</sup> ATLANTE II 1985: p. 76; tab. XVII. 6

<sup>29</sup> id.: p. 64; tab. XIV. 7; BRUSIĆ 1993: p. 83; p. 89, tab. IV. 1; ČREMOŠNIK 1962: tab. IV. 10; ZABHELICKY-SCHEFFENEGGER 1979: p. 28, tab. 7. 11



## 20. Inv. br. 1556

(1993.); temenos sjever, sonda u sjevernom kutu;

D. o. 18 cm; v. 3,4 cm; djelomice sačuvana zdjelica zalijepljena od šest ulomaka. Obod je izvijen prema vani i stepeničasto profiliran. Na vanjskom rubu je sačuvan vodoravno izvučen istak. Dno je ravno i na prijelazu u stijenku okruženo prstenastim rubom. Keramika je srednje tvrde fature, dobro pročišćena s primjesama tinjca. Narančaste je boje, a nešto tamniji premaz je uglavnom sačuvan na objema stranama stijenke.

\*ISB II, Hayes forma 62; 70. - 150. g.; podrijetlo - zapadna obala Male Azije<sup>30</sup>

## 21. Inv. br. 1557

(2. 11. 1998.); temenos zapad, crna zemlja s keramikom i staklom;

D. o. 9,4 cm; v. 3,2 cm; rekonstruirana zdjelica ravnoga dna; na unutrašnjoj strani dna djelomice sačuvana pečatno otisnuta rozeta. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena s primjesama tinjca; narančaste boje s djelomice sačuvanim nešto tamnijim premazom koji se lako otire.

\*ISB II, Hayes forma 71;70. - 150. g.; podrijetlo - zapadna obala Male Azije<sup>31</sup>

## 22. Inv. br. 1558

(1993.); temenos sjever, sonda u sj. kutu;

D. o. 15 cm; v. 6 cm; rekonstruirana zdjelica; stijenka blago nagnuta prema vani; obod trokutasta presjeka gotovo vodoravno izvučen. Keramika srednje tvrde fature, dobro pročišćena s primjesama tinjca; narančaste boje, nešto tamniji premaz djelomice sačuvan na objema stranama stijenke i lako se otire.

\*ISB II, Hayes forma 76 A; 2. pol. 1. st. – poč. 2. st.; podrijetlo - zapadna obala Male Azije<sup>32</sup>

## 23. Inv. br. 1559

(6. 11. 1998.); temenos zapad, u dužini od 3 m od četvrtoga ukrasnoga pravokutnika;

D. o. 14 cm; v. 4,2 cm; dio polukružne zdjelice; obod zaravnjen, trokutasta presjeka; dno s unutrašnje strane okruženo koncentričnim žljebovima, s vanjske strane plitkom prstenastom nogom. Na donjoj strani dna urezan je grafit – *AM*. Keramika mekše fature, dobro pročišćena s primjesama tinjca. Narančaste je boje, a nešto tamniji premaz sačuvan na objema stranama stijenke i lako se otire.

\*ISB II, Hayes forma 80; 80. - 150. g.; podrijetlo - zapadna obala Male Azije<sup>33</sup>

## 24. Inv. br. 1561

(1993.); temenos sjever, sonda u sjevernom kutu;

D. o. 20,4 cm; v. 8,6 cm; veći dio bikonično oblikovane zdjelice; ravni obod zaobljena ruba sa vanjske strane profiliran žljebovima i ukrašen urezima izvedenim kotačićem; noga prstenasta. Keramika tvrde fature, sadrži nešto primjesa vapnenca finoga granulata; narančaste boje, gusti i sjajni premaz nešto tamnije nijanse sačuvan je na

<sup>30</sup> ATLANTE II 1985: p. 65; tab. XIV, 10; SACKETT 1992: p. 219; tab. 166. 13; F1, 7

<sup>31</sup> ATLANTE II 1985: p. 67; tab. XV. 2

<sup>32</sup> id.: p. 68, 69; tab. XV. 10

<sup>33</sup> id.: p. 69, 70; tab. XV. 15; BRUSIĆ 1993: tab. IV. 3

objema stranama stijenke.

\*ACGK, Hayes forma 9A; 100. - 160. g. (vjerojatno i duže trajanje)<sup>34</sup>

25. Inv. br. 1563

(5. 11. 1998.); temenos zapad, 1. sloj, smeđa zemlja dub. 15 cm; 4. sloj debela crna zemlja;

D. o. 19 cm; v. 3,2 cm; rekonstruiran tanjur; obod profiliran plitkim žlijebom; dno okruženo prstenastom nogom. Keramika tvrde fature, sadrži nešto primjesa vapnenca finoga granulata; narančaste boje, gusti i sjajni premaz nešto tamnije nijanse sačuvan na objema stranama stijenke.

\*ACGK, Hayes forma 32; 1. st. - pol. 3. st.<sup>35</sup>

26. Inv. br. 1564

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 17 cm; v. 16,5 cm; rekonstruiran konično oblikovan kuhinjski lonac ravnoga dna; obod nepravilno zaravnjena ruba uvijen. Keramika tvrde fature, sadrži dosta primjesa kalcita. Stijenka izvana zagladena, smeđe boje, s unutrašnje strane boja varira od smeđe do crnosive.

\*kuhinjski lonac lokalnoga podrijetla; 1. - 3. st. (s obzirom na kontekst)

27. Inv. br. 1565

(1993.); temenos sjever, sonda u sjevernom kutu;

D. o. 6 cm; v. 7,4 cm; veći dio maloga vrča s ručkom; recipijent loptast; obod izvijen i nepravilno oblikovan, dno ravno. Keramika tvrde fature, sadrži dosta primjesa kalcita, crvenosmeđe do smeđe boje; vidljivi tragovi gorenja.

\*mali vrč lokalnoga podrijetla; 1. - 3. st. (s obzirom na kontekst)

28. Inv. br. 1566

(29. 6. 1999.); temenos zapad, dno kose podnice;

D. o. 17 cm; s. v. 3,4 cm; dio taronika sačuvanoga oboda i dijela stijenke. Obod izvučen u blagome luku, prema rubu se postupno stanjuje. Keramika tvrde fature, sadrži dosta primjesa usitnjena kalcita, kvarenoga pijeska te crna, siva i smeđa zrnca; na unutrašnjoj strani prekrivena istim primjesama krupnijega granulata; oker-ružičaste boje.

\*italski mortarij; Hartly tip 2; 1. - 2. st.<sup>36</sup>

29. Inv. br. 1572

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 12 cm; v. 15,6 cm; rekonstruiran ovoidan lonac ravnoga dna; prijelaz ramena u vrat naglašen i odvojen horizontalnom crtom; obod trokutasta presjeka koso nagnut prema vani. Stijenka trbuha s vanjske strane ukrašena plitkim žljebovima u više smjerova, na ramenu izvedena češljasta valovnica. Keramika dobro pečena, tvrde fature, sadrži

<sup>34</sup> ČREMOŠNIK 1962: tab. II. 1-3; HAYES 1972: p. 35, 37; fig. 4

<sup>35</sup> ATLANTE I 1981: p. 56; tab. XXV. 6; ČREMOŠNIK 1962: tab. III. 20-21; HAYES 1972: p. 55; fig. 9

<sup>36</sup> BRUKNER 1981: p. 38; tab. 60. 2; HAYES 1991: p. 72; fig. XXVI. 2-4

primjese kalcita finoga granulata i tinjac (?). Boja varira od svjetlosmede do tamnosmede.  
\*kuhinjski lonac italskoga podrijetla; 1. - 2. st.<sup>37</sup>

30. Inv. br. 1574

(4. 11. 1998.; 5. 11. 1998.); temenos zapad, sloj crne gorene i smeđe zemlje; 4. sloj debele crne zemlje;

D. o. 7 cm; v. 7,2 cm: djelomice rekonstruirana globularna zdjelica; na jednom dijelu stijenka kružno udubljena. Obod koso izvučen prema gore; dno istaknuto i prstenasto profilirano. Keramika okernarančaste boje, srednje tvrde fature, dobro pročišćena, sadrži fino usitnjen kalcit i tinjac (?).

\* KTS b italskoga podrijetla; 1. - 2. st.<sup>38</sup>

31. Inv. br. 1575

(17. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4;

D. o. 22,4 cm; v. 3,3 cm; dio tanjura blago uvijena oboda i ravnoga dna. Na unutrašnjoj strani dna tri plitka koncentrična žlijeba. Keramika je s vanjske strane i na presjeku svjetlosmede boje, tvrde fature, porozna s primjesama bijelih sitnih zrnaca i biotita. Tamnocrveni premaz djelomice sačuvan na unutrašnjoj strani stijenke; na objema stranama tragovi gorenja.

\* "pompejanski" tanjur; vjerojatno druga pol. 1. - poč. 2. st.; podrijetlo - područje Egeje ili Anatolije<sup>39</sup>

32. Inv. br. 1573

(19. 11. 1998.); temenos jug, kanal uz rub hrama u sloju fine smeđe zemlje;

D. o. 6 cm; s. v. 8 cm; djelomice rekonstruiran vrčić; sačuvan dio ljevasto oblikovana oboda, ručka, te dio trbuha. Keramika tvrde fature, sadrži primjese finih smeđih zrnaca i tinjca. Stijenka je s unutrašnje strane narančaste, a s vanjske oker boje.

\*KTS b egejskoga podrijetla; kasno 1. - 2. st.<sup>40</sup>

33. Inv. br. 1567

(8. 7. 1999.; 9. 7. 1999.); temenos zapad, sloj crnice unutar kanala, 0-50 cm; kanal crna zemlja;

D. o. 14 cm; v. 11,8 cm; djelomice rekonstruiran lonac; obod trokutasta presjeka koso izvučen; većim dijelom sačuvana vrpčasta ručka. Tanka stijenka je blago narebrena. Keramika tvrde fature sa primjesama zrnaca kalcita; okernarančaste boje sa sivim premazom na obodu i vanjskoj strani stijenke; mjestimice tragovi gorenja.

\*kuhinjski lonac egejskoga podrijetla; Hayes tip Knossos I; 60. - 250. g.<sup>41</sup>

<sup>37</sup> MATIJAŠIĆ 1991: p. 114; tab. 9, gr. 19/1; p. 116; tab. 11, gr. 23/9; TREVALE 1987: p. 194, 200; tab. 199. 1; ZABEHLICKY-SCHEFFENEGGER 1979: p. 33; tab. 4. 2

<sup>38</sup> ISTENIĆ 1999: p. 110; fig. 96 (81: 39); POTENTIA 2001: p. 172, fig. 88

<sup>39</sup> HAYES 1983: p. 107-108; fig. 9, 116; id. 1991: p. 78-79; fig. XXVIII. 1-5; MITSOPOULOS-LEON 1991: p. 138, 139; PENA 1990: p. 647-661; VEGAS 1973: p. 47-49; fig. 16. 6

<sup>40</sup> HAYES 1991: p. 63; fig. 22. 18

<sup>41</sup> GLUŠČEVIĆ 1990: p. 142, n. 192-193; p. 186, gr. 18/1; HAYES 1983: p. 105, 122; fig. 5. 56, 57; ISTENIĆ 1988: p. 104, 106-108

## 34. Inv. br. 1569

(2. 11. 1998.); temenos zapad, sloj crne zemlje;

D. o. 13 cm; v. 5,8 cm; rekonstruirana mala bikonična casserola; obod gotovo vodoravno izvučen i dijelom valovit što je nastalo tijekom sušenja; s donje strane oboda sačuvan dio vrpčaste ručke; na unutrašnjoj strani tragovi rotacije kola. Faktura tvrđa s primjesama kalcita finoga granulata i tinjca. Keramika svijetlonarančaste boje, sivosmeđi premaz na gornjemu dijelu vanjske strane.

\*casserola egejskoga podrijetla; Hayes tip Knossos 2; 60. - 250. g.<sup>42</sup>

## 35. Inv. br. 1568

(2. 11. 1998.); temenos zapad, sloj crne zemlje s keramikom i staklom;

s. v. 16,5 cm; djelomice rekonstruiran trilobni vrč; na unutrašnjoj strani stijenke izraženi tragovi rotacije. Keramika tvrde fature s primjesama kalcita finoga granulata i tinjca; na presjeku narančastosmeđe boje, na vanjskoj strani stijenke sačuvan sivosmeđ premaz.

\*trilobni vrč egejskoga podrijetla; Hayes tip Knossos 1; 60. - 250. g.<sup>43</sup>

## 36. Inv. br. 1570

(1993.); temenos sjever, sonda u sjevernom kutu;

D. o. 27 cm; v. 4,5 cm; ulomak tave sa sačuvanom ručkom; dno ravno; obod zadebljan zaobljena ruba; ručka spiralno uvijena s vanjske strane, završava šupljim bikoničnim proširenjem. Keramika nešto grublje, tvrde fature s primjesama usitnjenoga kvarcita, smeđih zrnaca i bijelih zrnaca vapnenca; narančastosmeđe boje s tragovima gorenja na vanjskoj strani.

\*tava egejskoga podrijetla; Hayes tip Knossos 1; 60. - 250. g.<sup>44</sup>

## 37. Inv. br. 1571

(1. 7. 1999.; 3. 7. 1999.); temenos zapad; iznad odvodnoga kanala 30 cm;

D. o. 27 cm; v. 3,5 cm; rekonstruirana plitica ili tava ravnoga dna, obod malo zadebljan i zaobljena ruba. Keramika je grublje tvrde fature s primjesama kvarcita, smeđih zrnaca i bijelih zrnaca vapnenca; boja narančastosmeđa s tragovima gorenja po cijeloj posudi.

\*plitica ili tava egejskoga podrijetla; Hayes tip Knossos 1; 60. - 250. g.<sup>45</sup>

## 38. Inv. br. 1578

(10. 11. 1999.); temenos, sloj gline u razini živca;

D. o. 15,8 cm; v. 3,3 cm; rekonstruirana casserola blago uvijena oboda, dno zaobljeno i narebreno. Keramika tvrde fature, sadrži primjese kalcita finoga granulata; narančaste boje s nešto tamnijim premazom na objema stranama stijenke.

\*ACGK; Hayes forma 23A; rano - pol. 2. st.<sup>46</sup>

## 39. Inv. br. 1576

(16. 9. 1999.); temenos sjever, crna zemlja nasuta iz zapadnoga temenosa;

<sup>42</sup> HAYES 1983: p. 106; fig. 7. 81

<sup>43</sup> id. 1983: p. 106; fig. 6. 76, 77; ILAKOVAC 1968: p. 185-186, 197; tab. I/ 1719, III/ 1749

<sup>44</sup> HAYES 1983: p. 107-108; fig. 9. 99-102; ILAKOVAC 1968: p. 191, 199-200; tab. II/ 1763, V/ 1763

<sup>45</sup> ibid.

<sup>46</sup> HAYES 1972: p. 45, 47-48; fig. 7

D. o. 27 cm; v. 4,4 cm; rekonstruirana zdjela uvijene stijenke. Dno ravno i malo izdignuto, na unutrašnjoj strani ukrašeno koncentričnim žljebovima. Keramika tvrde fature s nešto primjesa fino usitnjenoga kalcita; tamnosivi premaz djelomice sačuvan na gornjoj polovici vanjske strane.

\*ACGK, Hayes forma 181; druga pol. 2. st. - prva pol. 3. st.<sup>47</sup>

40. Inv. br. 1577

(6. 11. 1998.; 9. 11. 1998.); temenos zapad, 4. sloj deblje crne zemlje; temenos zapad sloj 2;

D. o. 21,8 cm; v. 3 cm; dio poklopca s tragovima gorenja na gornjoj strani. Keramika tvrde i pomalo pjeskaste fature s primjesom finih zrnaca kalcita; narančaste boje; gusti i sjajni premaz sačuvan sa gornje strane stijenke; na obodu tragovi i sivoga premaza.

\*ACGK, Hayes forma 182; druga pol. 2. st. - prva pol. 3. st.<sup>48</sup>

41. Inv. br. 1580

(5. 11. 1998.); temenos zapad, 4. sloj, debela crna zemlja;

D. o. 6 cm; s. v. 22,3 cm; djelomice rekonstruirana amfora uska cilindričnoga vrata sa zadebljanim prstenastim obodom; ručke D presjeka. Keramika tvrde fature s primjesama usitnjena kalcita; boja svijetlosmeđa, mjestimice siva.

\*italski derivat kretskih ili rodoskih amfora; tip Pompei VIII; 1. - 3. st.<sup>49</sup>

42. Inv. br. 1582

(21. 10. 1999.); temenos, kanal uz rub hrama, dubina 130 cm, tamna zemlja;

D. 6,5 cm; v. 1,5 cm; poklopac amfore s ispupčenjem u sjecištu dviju dijagonalno postavljenih plastičnih linija. Keramika dobro pečena, svijetle oker boje.

\*pločasti poklopac amfore; 1. st.<sup>50</sup>

43. Inv. br. 1583

(30. 10. 1998.); temenos zapad, SI kut, 1. sloj crne zemlje sa sitnom keramikom i kamenom;

s. v. 8,6 cm; nepotpuno sačuvan zatvarač amfore blago narebrene površine. Keramika dobro pečena, sadrži primjese sivih i smeđih zrnaca finoga granulata; na presjeku svijetlosmeđe, na površini stijenke svijetle oker boje.

\*piriforman zatvarač amfore; 1. - 2. st.<sup>51</sup>

44. Inv. br. 1347

(2. 11. 1998.; 4. 11. 1998.); temenos zapad, sloj crne zemlje s keramikom i staklom; iz tri sloja (crna, gorena, smeđa zemlja) dubina 1 m od sačuvane ukrasne žbuke;

<sup>47</sup> ČREMOŠNIK 1962: tab. V. 1-2; HAYES 1972: p. 200-201; fig. 35

<sup>48</sup> id.: p. 201, 203; fig. 35

<sup>49</sup> PANELLA 1974: p. 160; tab. XLIII. 5; RILEY 1979: p. 145-146; ERA 1, fig. 73; VEGAS 1973: p. 126-127; fig. 46/10

<sup>50</sup> BRUKNER 1981: p. 46; tab. 169. 2-4; RILEY 1979: p. 176; fig. 81. 213; VEGAS 1973: p. 149-151

<sup>51</sup> BRUKNER 1981: p. 46; tab. 169. 22; HAYES 1991: p. 74; fig. XXIII. 11; VEGAS 1973: p. 147-149

d. 9,1 cm; š. 7,5 cm; v. 3,2 cm; nepotpuno sačuvana svjetiljka; disk ukrašen vegetabilnim motivom (križno koncipiran akantus i ljiljanov cvijet); na dnu stajaći prsten. Keramika tvrđe fakture, oker boje sa tragovima smeđega premaza.

\*tip L IA; Leibundgut Form III; p. r. inačica L I; kraj 1. st. pr. Kr. - Tiberijevo razdoblje; italska radionica<sup>52</sup>

45. Inv. br. 1382

(2. 11. 1998.); temenos zapad;

d. 8,5 cm; š. 7 cm; v. 1,2 cm; veći dio diska, ramena i nosa svjetiljke. Na disku prikaz gladijatora s mačem i štitom. Keramika tvrđe fakture, oker boje s kvalitetnim narančastosmeđim premazom.

\*tip L IC; p. r. inačica L III a; oko pol 1. st.; italska radionica<sup>53</sup>

46. Inv. br. 1351

(4. 11. 1998.); temenos zapad, nasip;

d. 9,7 cm; š. 4,7 cm; v. 2,6 cm; polovično sačuvana svjetiljka (po uzdužnoj osi). Disk je ukrašen motivom amfore kojoj se desna ručka nastavlja u harpun. Stajaća ploha dna okružena plitkim žlijebom; u sredini kružić. Keramika nešto mekše fakture; oker narančaste boje s narančastosmeđim premazom metalnoga sjaja.

\*svjetiljka s volutnim nosom, tip L IB; p. r. L Ia; druga pol. 1. st.; italska radionica<sup>54</sup>

47. Inv. br. 1358

(6. 7. 1999.); temenos zapad, južno od živca na ogradnome zidu; sloj crne zemlje 30 cm od dna odvodnoga kanala;

d. 6,6 cm; š. 6,2 cm; v. 1,1 cm; disk, rame i dio nosa svjetiljke; na disku prikaz Heraklove tragične maske. Keramika okernarančaste boje s narančastim premazom.

\*Svjetiljka s volutnim nosom, tip se ne može točno odrediti; p. r. L IVa; druga pol. 1. st.; italska radionica<sup>55</sup>

48. Inv. br. 1366

(5. 11. 1998.); temenos zapad, 2. sloj, tanki sloj crne zemlje;

d. 8,5 cm; š. 6 cm; v. 2,4 cm; Svjetiljka s prikazom žrtvenika između dviju baklji na disku; stajaća ploha dna okružena plitkim žlijebom unutar kojega su po uzdužnoj osi raspoređena tri koncentrična kružića. Keramika oker boje s crvenosmeđim premazom.

\*tip L I B/C; p. r. L IVb; kasno 1. st.; italska radionica<sup>56</sup>

<sup>52</sup> Analogije s obzirom na morfološke karakteristike: GOETHERT 1997: p. 42, kat. 1; HAYES 1980: p. 47-48, kat. 215; PERLZWEIG 1961: p. 74, kat. 22; tab. 2. 22; SCHÄFER 1990: p. 26; kat. 15; VIKIĆ-BELANČIĆ 1971a: p. 106; n. 22, kat. 36; za koncepciju motiva: GOETHERT 1997: p. 214; M. 215, M. 216

<sup>53</sup> id.: p. 65 (za tip); p. 207; M109 (sličan motiv gladijatora)

<sup>54</sup> STARAC 1993: p. 35; tab. III. 2

<sup>55</sup> ISTENIĆ 2000: gr. 636, 11

<sup>56</sup> GOETHERT 1997: p. 69; Ab. 35; ISTENIĆ 2000: gr. 786, 12; LARESE 1983: p. 27, kat. 6; p. 33, fig. 6; p. 30, kat. 17; p. 35, fig. 17; VIKIĆ-BELANČIĆ 1971a: tab. VIII. 4

49. Inv. br. 1367

(14. 9. 1999.); temenos, kanal uz zid I - Z, zid s otvorom, kanalom; d. 7 cm; š. 6,2 cm; v. 0,9 cm; disk svjetiljke sa stiliziranim prikazom delfina. Keramika je mekše fature, oker boje s tamnijim narančastim premazom.

\*tip L I B ili B/C; p. r. L Ib; 1./2. st.; italska radionica<sup>57</sup>

50. Inv. br. 1396

(16.-19. 6. 1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4; d. 8,1 cm; š. 5,8 cm; v. 2,5 cm; neznatno oštećena svjetiljka s motivom virovite rozete na disku. Keramika oker boje sa svijetlosmeđim premazom metalnoga sjaja.

\*tip L IB; p. r. IIIa; pol. 1. st.; italska radionica<sup>58</sup>

51. Inv. br. 1416

(1996.); temenos sjever, kanal uz zid A4; d. 4,5 cm; š. 7 cm; v. 1,3 cm; ulomak diska i ramena svjetiljke s prikazom erotske scene. Keramika tvrđe fature, oker boje s dobro sačuvanim narančastim premazom.

\*svjetiljka s volutnim nosom; tip se ne može točno odrediti; p. r. vjerojatno inačica L III a; oko pol. - kraj 1. st.; italska radionica<sup>59</sup>

52. Inv. br. 1405

(2. 7. 1999.); temenos zapad, sloj 20 cm od dna kanala; d. 11 cm; š. 6,7 cm; v. 3,4 cm; nos, dio diska, ramena, stijenke recipijenta i dna svjetiljke. Na disku dio prikaza bukoličke scene - koze u dva plana; stajaća ploha dna okružena plitkim žlijebom unutar kojega je djelomice sačuvan urezan četverolisni grafit. Keramika oker boje sa svijetlosmeđim premazom metalnoga sjaja.

\*tip L IV; p. r. inačica L IIIa; druga - treća četvrtina 1. st.; italska radionica<sup>60</sup>

53. Inv. br. 1417

(9. 11. 1998.); temenos zapad, iz svih slojeva; d. 5,5 cm; š. 6 cm; v. 2,2 cm; dio diska i recipijenta svjetiljke; disk je ukrašen motivom pijetla s palminom grančicom. Keramika tvrđe fature, okernarančaste boje s narančastosmeđim premazom metalnoga sjaja.

\*svjetiljka s volutnim nosom; tip se ne može točno odrediti; p. r. L IIIa; druga pol. 1. st.; italska radionica<sup>61</sup>

54. Inv. br. 1444

(1996.); temenos sjever; kanal uz zid A4 d. 7,2 cm; š. 6,9 cm; v. 1,7 cm; veći dio diska, ramena, te dio stijenke recipijenta i dna svjetiljke. Disk je ukrašen osmerolatičnom rozetom, a stajaća ploha dna okružena plitkim žlijebom. Keramika je oker boje s narančastim premazom.

---

<sup>57</sup> LARESE 1983: p. 30, kat. 15, 16; p. 35, fig. 15, 16

<sup>58</sup> PERLZWEIG 1961: p. 77, kat. 53; tab. 3. 53

<sup>59</sup> GOETHERT 1997: p. 85, Ab. 45; p. 208, M134; PERLZWEIG 1961: tab. 2. 41

<sup>60</sup> GOETHERT 1997: p. 75; p. 209, M144

<sup>61</sup> id.: p. 213, M197-M199; GUALANDI GENITO 1986: p. 164, kat. 15

\*svjetiljka s volutnim nosom; tip se ne može točno odrediti; p. r. L III; oko pol. 1. st.; italska radionica<sup>62</sup>

55. Inv. br. 1482

(5. 11. 1998.); temenos zapad, 1. sloj, smeđa zemlja;  
d. 7,3 cm; š. 7,2 cm; v. 2,6 cm; svjetiljka oštećenoga dna i nosa; na disku reljefno izveden motiv djeteline sa četiri srcolika lista; stajaća ploha dna okružena plitkim žlijebom. Keramika oker boje; svijetlosmeđi premaz metalnoga sjaja djelomice sačuvan.

\*tip L VIII; nos L 2; 2. st.; italska radionica<sup>63</sup>

56. Inv. br. 1507

(9. 11. 1998.); temenos zapad, iz svih slojeva;  
d. 8,6 cm; š. 6,2 cm; v. 2,9 cm: firma svjetiljka neznatno oštećenoga nosa; na dnu pečat VETILI iznad kojega je kružić, a ispod kružić s točkom u sredini. Keramika okernarančaste boje bez premaza.

\*tip L Xa; poč. 2. st.; sjevernoitalska radionica<sup>64</sup>

57. Inv. br. 1509

(9. 11. 1998.); temenos zapad, iz svih slojeva  
d. 8,5 cm; š. 6 cm; v. 2,9 cm; oštećena firma svjetiljka; na dnu pečat FAO(R) ispod kojega se uočava motiv bršljanova lista. Keramika narančastosmeđe boje; tragovi gorenja i premaza metalnoga sjaja.

\*tip L X a; poč. 2. st.; sjevernoitalska radionica<sup>65</sup>

58. Inv. br. 1511

(1993.); temenos sjever, sonda u sjevernom kutu;  
d. 4,5 cm; š. 5 cm; v. 0,6 cm; ulomak dna svjetiljke s dvostrukim stajaćim prstenom; sačuvan je pečat FAOR. Keramika tvrde fature, narančaste boje.

\*tip L X; 1./2. st.; sjevernoitalska radionica<sup>66</sup>

59. Inv. br. 1505

(5. 11. 1998.); temenos zapad, iz svih slojeva;  
d. 10,3 cm; š. 5 cm; v. 3,2 cm; oštećena firma svjetiljka; na dnu okruženom stajaćim prstenom je pečat CANN(E). Keramika je tvrde fature, okernarančaste boje.

\*tip L Xa; 1./2. st. sjevernoitalska radionica<sup>67</sup>

60. Inv. br. 1514

(3. 11. 1998.); temenos zapad, 1 m od sačuvane ukrasne žbuke;

---

<sup>62</sup> GOETHERT 1997: p. 216, M240

<sup>63</sup> BOLŠEC 1979: p. 81, kat. 9; tab. II, 1; GOETHERT 1997: p. 93-94, 99-100; ISTENIČ 1999: p. 165; MARDEŠIĆ 2002: p. 353, n. 54-56

<sup>64</sup> BUCHI 1975: p. XXIV, XXVI; p. 159-160; HAYES 1980: p. 59, kat. 259; p. 187, kat. 259; ISTENIČ 1999: p. 153

<sup>65</sup> BUCHI 1975: p. 55-57

<sup>66</sup> ibid.

<sup>67</sup> DAUTOVA RUŠEVLJAN 1970: p. 158, n. 90



d. 7,5 cm; š. 6,1 cm; v. 1,1 cm; djelomice oštećeni gornji dio firma svjetiljke; keramika narančaste boje s finim premazom od razrijeđene gline.

\*tip L X skraćena forma; 1./2. st.; sjevernoitalska radionica<sup>68</sup>

61. Inv. br. 1515

(2. 11. 1998.); temenos zapad; sloj crne zemlje keramike i stakla;

d. 5,6 cm; š. 6 cm; v. 2 cm; ulomak firma svjetiljke sačuvanoga nosa te djelomice diska, ramena i stijenke recipijenta. Keramika je narančastosmeđe boje s finim premazom od razrijeđene gline sedefasta sjaja.

\*tip L X skraćena forma; 1./2. st.; sjevernoitalska radionica<sup>69</sup>

62. Inv. br. 1496

(4. 11. 1998.); temenos zapad, nasip;

d. 3,5 cm; š. 5 cm; v. 0,6 cm; ulomak diska i ramena svjetiljke. Na konkavno udubljenome disku gusti radijalni motiv, na ramenu prikaz listova vinove loze s grozdovima; keramika oker boje bez premaza.

\*tip L VIII (prema analog.); 2. - 3. st.; korintska radionica<sup>70</sup>

63. Inv. br. 1489

(2.-4. 11. 1998.); temenos zapad, sloj crne zemlje s keramikom i kamenom, na dubini 1 m od sačuvane ukrasne žbuke;

d. 6,5 cm; š. 8 cm; v. 2,5 cm; oštećena svjetiljka s prstenastom ručicom; djelomice sačuvan disk, rame i stijenka recipijenta. Na konkavno udubljenom disku gusti radijalni motiv, na ramenu uz prsten niz ovulusa; keramika oker boje bez premaza.

\*tip LVIII; 2. - 3. st.; korintska radionica<sup>71</sup>

64. Inv. br. 1528

(3. 11. 1998.); temenos zapad, na dubini od gornjega do donjeg ruba ukrasnih kvadrata (3. kvadrat);

d. 10,7 cm; š. 6,6 cm; v. 5,7 cm; dio svjetiljke s trima nosovima sa dvjema sačuvanim ušicama za vješanje. Na ramenu reljefno izvedene girlande i grozdovi grožđa; keramika tvrde fature, oker smeđe boje s premazom tamnije nijanse.

\*tip svjetiljke s trima nosovima; vjerojatno kraj 1. st. pr. Kr. - poč. 1. st. (bez izravne analogije)<sup>72</sup>

65. Inv. br. 1585

(1993.); temenos sjever, sonda u sjevernom kutu;

s. v. 7 cm; nepotpuno sačuvana terakota s prikazom Venere; nedostaje glava, dio ruku

---

<sup>68</sup> BUCHI 1975: p. XXIV, XXVIII

<sup>69</sup> ibid.

<sup>70</sup> BONAČIĆ MANDINIĆ 2000: p. 273, kat. 28; p. 277, fig. 117 a; MARDEŠIĆ 2002: p. 353, n. 66-67; PERLZWEIG 1961: p. 7-9; tab. 8. 272, 274

<sup>71</sup> HELLMANN 1985: p. 33-34; kat. 32; PERLZWEIG 1961: tab. 8. 259

<sup>72</sup> BAILEY 1975: p. 259; tab. 109 Q5577.EA; p. 347; tab. 136 Q733; GOETHERT 1997: p. 182, Ab. 119; HAYES 1980: p. 45-46, kat. 208; p. 179, kat. 208; SCHÄFFER 1990: p. 66-67

i donji dio tijela. Keramika okernarančaste boje; tvrde fature; dobro pročišćena s primjesama finih smeđih zrnaca i tinjca. Nema nikakvih tragova boje.<sup>73</sup>

\*Datacija: druga pol. 1. st. - 2. st.

66. Inv. br. 1586

(27. 6. 1998.; 2. 11. 1998.; 4. 10. 1999.); temenos, iz rova ogradnoga zida hrama i recentnoga zida; temenos zapad, sloj crne zemlje s keramikom i staklom; ispod zida temenosa hrama nivo terena (temelja ?);

D. o. 25,2 cm; s. v. 24 cm; ulomci kratera koji se djelomice spajaju. Sačuvan je dio oboda i trbuha, te obje ručke. Uzduž ručki vijugaju aplicirane zmije ukrašene punktiranjem i obojene tamnocrvenom bojom; ručke su na vrhu proširene plitkim kružnim udubljenjima; na vratu ukrasi izvedeni ubodima, aplicirana ženska tragična maska, te crvenom bojom oslikani stilizirani biljni motivi; na rubu oboda plastično izvedena dvostruka valovnica oblikovana pritiskom prstiju u vlažnu glinu. Keramika tvrde fature, sadrži primjese vapnenca finoga granulata i tinjca; na presjeku svijetlosmeđe, na površini neujednačene oker boje. Pojedina mjesta na površini stijenke su narančasta. Posuda ritualne namjene; motiv zmije se dovodi u vezu s kultovima koji slave plodnost,<sup>74</sup> a budući da je kazališna maska Dionizov simbol<sup>75</sup> ova se “zmijska” posuda može povezati sa Liberom čiji je kult u Naroni bio i službeni gradski kult. Pretpostavlja se da je zbog specifično libertinskoga miljea u Naroni bio štovan i kao bog slobode. Glavni nositelji Liberova kulta u Naroni bili su upravo oslobođenici, koji su zbog njihove ekonomske moći znatno sudjelovali u kreiranju kulturnoga profila grada, a kao seviri augustales i carskoga kulta.<sup>76</sup> Možda su upravo zbog njihova utjecaja neki aspekti Liberova kulta mogli biti integrirani i u okvire carskoga kulta? Moguće je da se zbog tih razloga u temenosu Augusteuma pronašla kulturna posuda ovakvih ikonoloških obilježja.

\* “snake vase” tipa kratera s arkadnim ručkama; 1. - 2. st.<sup>77</sup>

Ilustracije u oxfordskom i barcelonskom katalogu (cf. *Note*)

<sup>73</sup> CAMBI 1980b: p. 277; POPA 1979: p. 1197, 200 (9-11); SANADER 1997: p. 37; VELIČKOVIĆ 1957: p. 52, kat. 65; tab. XXIII. 65; VIKIĆ-BELANČIĆ 1971b: p. 97-98

<sup>74</sup> KOVAČ 1993: p. 54, 55; RJEČNIK SIMBOLA 1986: p. 797

<sup>75</sup> ANTIČKI TEATAR 1979: p. 27; p. 158, kat. 198; GABRIČEVIĆ 1989: p. 126-127

<sup>76</sup> MEDINI 1980: p. 195-196; p. 198, n. 22; p. 199-201, n. 55

<sup>77</sup> ABRAMIĆ 1914: p. 121-124, fig. 107; p. 122, fig. 108; IVANIŠEVIĆ, NIKOLIĆ-DORĐEVIĆ 1997: p. 120, fig. 46; MARTY 1991: p. 349, 351-352, p. 354, n. 14-16; p. 358, fig. 2; p. 359, fig. 3; NAJDENOVA 1991: p. 285-286, n. 1-13; PIRLING 1995: p. 13; tab. IV. 2; SWOBODA 1937; VETNIĆ 1967: p. 116-118; tab. XL. 5

## LITERATURA

## ABRAMIĆ 1914

Abramić, M., *Archäologische Funde in Pettau*, Jahrbuch des Österreichischen Archäologischen Institut XVII, Beiblatt, Wien 1914, pp. 87-150

## ANTIČKI TEATAR 1979

Antički teatar na tlu Jugoslavije, *Maska*, Novi Sad 1979, pp. 153-244

## ATLANTE I 1981

ATLANTE I, *Enciclopedia dell'arte antica, classica e orientale, Atlante delle forme ceramiche I*, Roma 1981

## ATLANTE II 1985

ATLANTE II, *Enciclopedia dell'arte antica, classica e orientale, Atlante delle forme ceramiche II*, Roma 1985

## BJELAJAC 1990

Bjelajac, Lj., *Terra sigillata u Gornjoj Meziji*, Beograd 1990

## BOLŠEC 1979

Bolšec, N., *Antičke svjetiljke Zavičajnog muzeja Poreštine*, Histria archeologica 10/2, Pula 1979, pp. 75-86

## BONAČIĆ MANDINIĆ 2000

Bonačić Mandinić, M., *Katalog starih nalaza s Manastirina*, in: N. Duval, E. Marin (ed.), *Salona III, Manastirine*, Split-Roma 2000, pp. 260-282

## BRADARA 2000

Bradara, T., *Nalaz keramičkih svjetiljki uz jugoistočni kut foruma u Puli*, Histria archaeologica 29, Pula 2000, pp. 103-136

## BRASSOUS 2001

Brassous, L., *Les céramiques à parois fines*, in: F. Tassaux, R. Matijašić, V. Kovačić (ed.), *Loron (Croatie)*, Bordeaux 2001, pp. 177-191

## BRUKNER 1981

Brukner, O., *Rimska keramika u jugoslovenskom delu provincije Donje Panonije*, Beograd 1981

## BRUSIĆ 1968

Brusić, Z., *Istraživanje antičke luke kod Nina*, Diadora 4, Zadar 1968, pp. 203-210

## BRUSIĆ 1989

Brusić, Z., *Reljefna sjevernoitalska terra sigillata iz Liburnije*, Diadora 11, Zadar 1989, pp. 93-158

## BRUSIĆ 1990

Brusić, Z., *Italska terra sigillata u Liburniji*, Diadora 12, Zadar 1990, pp. 79-106

## BRUSIĆ 1993

Brusić, Z., *Vrste importa helenističke i rimske keramike u Liburniji*, in: N. Kudiš, M. Vicelja (ed.), *Umjetnost na istočnoj obali Jadrana u kontekstu europske tradicije*, Rijeka 1993, pp. 81-90 (Posebno izdanje Zbornika Pedagoškog fakulteta)

## BRUSIĆ 2000

Brusić, Z., *Arauzona. Velika Mrdakovica. Liburnski grad i nekropola*, Šibenik 2000

## BUCHI 1975

Buchi, E., *Lucerne del Museo di Aquileia I*, Lucerne romane con marchio di fabbrica, Aquileia 1975

## CAMBI 1980b

Cambi, N., *Enonska Venera Anzotika*, Diadora 9, Zadar 1980, pp. 273-278

## CONSPECTUS 2002

Conspectus formarum terrae sigillatae italico modo confectae, Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Institut (2nd edition), Bonn 2002

## ČREMOŠNIK 1952

Čremošnik, I., *Keramika iz rimskog nalazišta Mogorjela*, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. VII, Sarajevo 1952, pp. 241-271

## ČREMOŠNIK 1962

Čremošnik, I., *Nalaz terre sigillate chiare iz Višića*, Glasnik Zemaljskog muzeja, N.S. XVII, Sarajevo 1962, pp. 115-140

## DAUTOVA-RUŠEVLJAN 1970

Dautova-Ruševljan, V., *Rimske svjetiljke u zbirci Pomorskog i povijesnog muzeja u Rijeci*, Diadora 5, Zadar 1970, pp. 147-160

## DAUTOVA-RUŠEVLJAN 1973

Dautova-Ruševljan, V., *Ranorimska nekropola u uvali Sepen kod Omišlja na otoku Krku*, Diadora 6, Zadar 1973, pp. 181-192

## DIMITROVA-MILČEVA 1992

Dimitrova-Milčeva, A., *Die italische Sigillata und dünnwandige Gebrauchskeramik von Moesia Inferior*, Rei cretariae Romanae fautorum XXXI/XXXII, In agro Rauracense 1992, pp. 479-496

## DVORŽAK SCHRUNK 1989

Dvoržak Schrunck, I., *The Red Slip Wares*, in: S. McNally, J. Marasović, T. Marasović (ed.), *Diocletian's Palace, American-Yugoslav Joint Excavations VI*, Minneapolis 1989, pp. 47-208

## GABRIČEVIĆ 1989

Gabričević, B., *Teatarska maska u pogrebnom kultu*, Antički teatar na tlu Jugoslavije, Novi Sad 1989, pp. 123-132

## GLUŠČEVIĆ 1990

Gluščević, S., *Rimska nekropola u Kaljskoj ulici*, Diadora 12, Zadar 1990, pp. 107-194

## GOETHERT 1997

Goethert, K., *Römischen Lampen und Leuchter*, Trier 1997

## GUALANDI GENITO 1986

Gualandi Genito, M. C., *Le lucerne antiche del Trentino*, Trento 1986

## HAYES 1972

Hayes, J. W., *Late Roman Pottery*, London 1972

## HAYES 1980

Hayes, J. W., *Ancient Lamps in the Royal Ontario Museum. I: Greek and Roman Clay Lamps*, Toronto 1980

## HAYES 1983

Hayes, J. W., *The Villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery*, The Annual of the British school at Athens 78, London 1983, pp. 97-169

## HAYES 1991

Hayes, J. W., *The Hellenistic and Roman Pottery*, Nicosia 1991 (Paphos, III)

## HELLMANN 1985

Hellmann, M.-C., *Lampes antiques de la Bibliothèque Nationale I, Collection Froehner*, Paris 1985

## ILAKOVAC 1968

Ilakovac, B., *Keramika iz antičkog broda potonulog kod Paklenih otoka*, Diadora 4, Zadar 1968, pp. 183-202

## ISTENIČ 1988

Istenič, J., *Kuhinjsko posuđe egejskih tipova na nalazištu Rodik-nekropola pod jezerom*, Diadora 10, Zadar 1988, pp. 99-110

## ISTENIČ 1999

Istenič, J., *Poetovio, Zahodna grobišča I. Grobne celote iz Deželnega muzeja Joanneuma v Gradcu*, Ljubljana 1999 (Katalogi in monografije, 32)

## ISTENIČ 2000

Istenič, J., *Poetovio, Zahodna grobišča II. Grobne celote iz Deželnega muzeja Joanneuma v Gradcu*, Ljubljana 2000 (Katalogi in monografije, 33)

## IVANIŠEVIĆ – NIKOLIĆ-ĐORĐEVIĆ 1997

Ivanišević, V. – Nikolić-Đorđević, S., *Novi tragovi antičkih fortifikacija u Singidunumu - lokalitet Knez Mihailova 30*, Singidunum 1, Beograd 1997, pp. 65-150

## KOVAČ 1993

Kovač, L., *Nezakcijski kult - simboličke forme i njihove transformacije od 6. st. pr. n. e. do 6. st. n. e.*, Histria archaeologica 22-23, Pula 1993, pp. 44-116

## LARESE 1983

Larese, A., *Le lucerne fittili e bronzee del Museo Concordiese di Portogruaro*, Roma 1983

## LESLIE SHEAR 1973

Leslie Shear, T. JR., *The Athenian Agora: Excavations of 1972*, Hesperia XLII/4, Athen 1973

## LORON 2001

Tassaux, F., Matijašić, R., Kovačić, V. (ed.), *Loron (Croatie)*, Bordeaux 2001

## MAIOLI 1972-1973

Maioli, M. G., *Vasi a pareti sottili grige del Ravennate*, Rei cretariae Romanae fautorum XIV-XV, Tongres 1972-1973, pp. 107-124

## MAKJANIĆ 1981

Makjanić, R., *Reljefne šalice tipa "Sarius" iz Osora*, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu 3. ser., 14, Zagreb 1981, pp. 49-55

## MAKJANIĆ 1985

Makjanić, R., *Terra sigillata iz rimskih nekropola u Osoru i Bakru*, Prilozi 2, Odjel za arheologiju, Centar za povijesne znanosti, Zagreb 1985, pp. 39-50

## MARDEŠIĆ 1998

Mardešić, J., *Keramički nalazi s lokaliteta Sv. Vid u Vidu kod Methovića*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 87-89/1994-1996, Split 1998, pp. 95-121 (= E. Marin i suradnici, *Sveti Vid*, Split 1999, pp. 95-115)

## MARDEŠIĆ 2000

Mardešić, J., *Keramika s Manastirina*, in: N. Duval, E. Marin (ed.), *Salona III, Manastirine*, Split-Roma 2000, pp. 158-170

## MARDEŠIĆ 2002

Mardešić, J., *Keramičke svjetiljke*, in: E. Marin (ed.), *Longae Salonae I-II*, Split 2002, I: pp. 349-364; II: pp. 162-175

## MARDEŠIĆ – ŠALOV 2002

Mardešić, J. – Šalov, T., *Keramički nalazi s istraživanja bazilike u Erešovim barama*, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 94/2001, Split 2002, pp. 105-163 (= E. Marin i suradnici, *Erešove bare*, Split 2002, pp. 105-144)

## MARTY 1991

Marty, J., *Cults, Snakes, and Vases*, *Rei cretariae Romanae fautorum XXIX/XXX*, In agro Rauracense 1991, pp. 349-359

## MATIJAŠIĆ 1991

Matijašić, R., *Campus Martius, Antička nekropola između Premanturske i Medulinske ulice u Puli (Istraživanje 1985-1986)*, Pula 1991

## MEDINI 1980

Medini, J., *Uloga oslobođenika u životu Narone*, in: Ž. Rapanić (ed.), *Dolina rijeke Neretve od prethistorije do ranog srednjeg vijeka*, Split 1980, pp. 195-206 (Izdanja HAD-a, 5)

## MEDINI 1989

Medini, J., *Metroaca Burnensia*, *Diadora* 11, Zadar 1989, pp. 255-284

## MIKL-CURK 1979

Mikl-Curk, I., *Terra sigillata iz Emonskih grobišč*, *Arheološki vestnik* 30, Ljubljana 1979, pp. 339-359

## MITSOPOULOS-LEON 1991

Mitsopoulos-Leon, V., *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde, 1. Teil: Keramik hellenistischer und römischer Zeit*, Wien 1991 (Forschungen in Ephesos, IX / 2/2)

## NAJDENOVA 1991

Najdenova, V., *Vasi cultuali in terracotta (Mesia inferiore e Tracia)*, *Rei cretariae Romanae fautorum XXIX/XXX*, In agro Rauracense 1991, pp. 285-294

## OXÉ – COMFORT – KENRICK 2000

CORPUS VASORUM ARETINORUM (2nd ed.), Bonn 2000

## PANELLA 1974

Panella, C., *Per uno studio delle anfore de Pompei*, *Studi Miscellanei* 22, Roma 1974

## PENA 1990

Pena, J. T., *Internal Red-Slip Cookware (Pompeian Red Ware) from Cetamura del Chianti, Italy: Mineralogical Composition and Provenience*, *American Journal of Archaeology* 94/4, Boston 1990, pp. 647-661

## PERLZWEIG 1961

Perlzweig, J., *Lamps of The Roman Period*, New Jersey 1961 (The Athenian Agora, VII)

## PETRU 1969

Petru, P., *Rimski grobovi iz Dobove, Ribnice in Petrušnje vasi*, *Razprave* VI, Ljubljana 1969, pp. 5-53

## PIRLING 1995

Pirling, R., *Die glasierte Keramik des 4. Jahrhunderts aus Kreefeld-Gellep - Ein Überblick*, *Rei cretariae Romanae fautorum XXXIV*, Székesfehérvár 1995, pp. 11-14

## PLESNIČAR-GEC 1977

Plesničar-Gec, Lj., *Keramika emonskih nekropol*, Ljubljana 1977 (Dissertationes et monographiae, T. 20)

## POPA 1979

Popa, A., *Terres cuites à caractère votif d'Apulum*, *Rei cretariae Romanae fautorum XIX/XX*, 1979, pp. 197-202

## POTENTIA 2001

Percossi Serenelli, E. (ed.), *Potentia. Quando poi scese il silenzio...*, Milano 2001

## RILEY 1979

Riley, J. A., *Coarse Pottery from Berenice*, in: *Excavations at Sidi Khrebish Bengazi (Berenice)*, Tripoli 1979, pp. 91-466

## RJEČNIK SIMBOLA 1986

Chevalier, J. – Gheerbrant, A., *Rječnik simbola*, Zagreb 1986

## SACKETT 1992

Sackett, L. H., *Knossos from Greek City to Roman Colony / The Roman Pottery*, London 1992 (The British School of Archaeology at Athens, suppl. vol. 21)

## SANADER 1997

Sanader, M., *Zbirka starogrčke koroplastike na Brijunima*, *Opuscula archaeologica* 21, Zagreb 1997, pp. 37-66

## SCHÄFER 1990

Schäfer, S., Marczoch, L., *Lampen der Antikensammlung*, Frankfurt am Main 1990 (Archäologische Reihe, 13)

## STARAC 1993

Starac, A., *Rimske svjetiljke iz nekropole na Marsovom polju u Puli*, *Histria archeologica* 22-23/1991-1992, Pula 1993, pp. 5-43

## STARAC 1995

Starac, A., *Morfologija sjevernojadranskih amfora: Primjeri iz Istre*, *Diadora* 16-17, Zadar 1995, pp. 135-162

## SWOBODA 1937

Swoboda, E., *Die Schlange im Mithraskult*, *Jahrbuch des Österreichischen Archäologischen Institut* 30, Wien 1937, pp. 1-27



## ŠIMIĆ-KANAET 2003

Šimić-Kanaet, Z., *Keramika*, in: M. Sanader (ed.), *Tilurium I, Istraživanja-Forschungen 1997.-2001.*, Zagreb 2003, pp. 109-166

## TOPIĆ 1999a

Topić, M., *Keramika*, in: F. Oreb, T. Rismondo, M. Topić (ed.), *Ad basilicas pictas*, Split 1999, pp. 66-94

## TREVALE 1987

Trevalle, V. B., *Olle e urne*, in: L. P. Pitcher (ed.), *Sub ascia, una necropoli romana a Nave*, Modena 1987, pp. 194-201

## VEGAS 1973

Vegas, M., *Cerámica común romana del Mediterráneo occidental*, Barcellona 1973

## VELIČKOVIĆ 1957

Veličković, M., *Katalog grčkih i rimskih terakota*, Beograd 1957 (Antika, 3)

## VETNIĆ 1967

Vetnić, S., *Ilinjača, Dragovo, Svetozarevo*, Arheološki pregled 9, Beograd 1967, pp. 116-118

## VIKIĆ-BELANČIĆ 1971a

Vikić-Belančić, B., *Antičke svjetiljke u Arheološkom muzeju u Zagrebu*, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu 3. ser., 5, Zagreb 1971, pp. 97-182

## VIKIĆ-BELANČIĆ 1971b

Vikić-Belančić, B., *Karakter rimske keramike južne Panonije i problematika njene tipologije i kronologije*, in: F. Ibrahimpasić (ed.), *Radovi simpozijuma Hronološka i tipološka determinacija rimske keramike u Jugoslaviji*, Zenica 1971, pp. 93-115

## ZABEHLICKY-SCHEFFENEGGER 1979

Zabehlicky-Scheffenegger, S., *Burnum I*, Wien 1979 (Erster Bericht über die Kleinfunde der Grabungen 1973 und 1974 auf dem Forum)

## ZABEHLICKY-SCHEFFENEGGER 1982

Zabehlicky-Scheffenegger, S., *Die Geschäfte des Herrn Lucius G. Ein Arbeitsbericht, Rei cretariae Romanae fautorum XXI/XXII, Apud Rauracos* 1982, pp. 105-115

## Note:

The English and Spanish versions of this text, with illustrations, were published in *The Rise and Fall of an Imperial Shrine. Roman Sculpture from the Augusteum at Narona*, ed. E. Marin and M. Vickers, Split 2004, *Divo Augusto. La descubierta d'un temple romà a Croàcia. El descubrimiento de un templo romano en Croàcia*, ed. E. Marin and I. Rodà, Split 2004.